

uw kenmerk
uw brief van
ons kenmerk 20.083497
inlichtingen bij
doorkiesnummer

Ruimtelijke Ontwikkelingen
Bereikbare Stad

De Raad

Stadhuis, Bogaardplein 15
Postbus 5305, 2280 HH Rijswijk
Telefoon 14 070
Fax (070) 326 10 10
stadhuis@rijswijk.nl
www.rijswijk.nl
iban BNG: NL15BNGH0285007424

betreft Alternatieve oplossing waterberging
slagenlandschap Pasgeld

datum
bijlage(n) 1

1. Inleiding
Op 7 juli 2020 namen wij uw motie slagenlandschap over. Daarnaast zond u aan de minister een brief over het project A4. Wij informeren u met deze brief over de laatste ontwikkelingen en besluiten.
2. Kern informatie
Uit onderzoek is een alternatieve oplossing naar voren gekomen voor de waterberging dat de goedkeuring heeft van het Hoogheemraadschap en Rijkswaterstaat. En wij hebben onze instemming bekend gemaakt, met de kanttkening dat wij u hierover op de hoogte willen stellen. Op 26 oktober 2020 heeft Rijkswaterstaat aan uw woordvoerders een presentatie gegeven met een toelichting op het alternatief voor de waterberging en de overwegingen daarbij. De oorspronkelijke oplossing van Rijkswaterstaat opgenomen in het Ontwerp TracéBesluit betrof een efficiënte inpassing van de watercompensatie, maar was een aantasting van de structuur van het eeuwenoude landschap, voegde geen waarde toe aan het gebied en stuitte op weerstand van de omgeving. Het alternatief komt tegemoet aan de gemaakte bezwaren en realiseert een aantal kansen. Daarom heeft het college de voorkeur uitgesproken voor het alternatief. Met dit alternatief wordt de waterberging opgelost, wordt ecologische waarde toegevoegd, behouden we de historische structuur van het slagenlandschap en houden wij dit gebied voor de toekomst groen.
3. Gevolgen en/of vervolgtraject
Rijkswaterstaat neemt de alternatieve oplossing op in het Tracébesluit. Rijkswaterstaat maakt in samenwerking met het Hoogheemraadschap en gemeente Rijswijk een verfijningsslag van deze oplossing.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de wnd. burgemeester,

P.M. Schuit

mr.drs. G.A.A. Verkerk

Bijlage(n): 1

Bijlage bij Raadsinformatiebrief

Inleiding

Het project A4 Haaglanden is een project van het Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat (I&W) en wordt uitgevoerd door Rijkswaterstaat (RWS). Het project heeft als doel het vergroten van de capaciteit van de A4 om de doorstroming en de bereikbaarheid te verbeteren van de A4 vanaf de N14 (inclusief) tot en met Kethelplein. Om de aanpassingen aan A4 mogelijk te maken neemt de Minister van I&W een Tracébesluit (TB). Vooraf aan het Tracébesluit is door de minister een Ontwerp TracéBesluit (OTB) genomen. De verbetering van de doorstroming wordt o.a. gerealiseerd door meer rijstroken toe te voegen aan de A4 en de op- en afritten van de A4. Door het toevoegen van meer verharding eist het hoogheemraadschap van Delfland watercompensatie in de vorm van het toevoegen van meer wateroppervlakte. Voor het gebied ten zuiden van de A4 is ongeveer 5000 m² watercompensatie noodzakelijk. In het OTB vond Rijkswaterstaat deze in het slagenlandlandschap van Pasgeld op de koppen van de "slagen".

Invulling waterberging OTB

Aanleiding

Bestuurlijke brief college

Tijdens de zienswijze periode heeft het college gereageerd op het OTB met een bestuurlijk brief. In deze brief heeft het college bezwaar gemaakt tegen het rigoureuze gebruiken van de koppen van het slagenlandschap t.b.v. de watercompensatie

“Een belangrijk gebied voor de gemeente Rijswijk is het gebied ten zuidoosten van de A4, dat ook wel Pasgeld heet. Dit gebied is zeer belangrijk als cultuurlandschap. Het is het laatste gebied in de gemeente Rijswijk waar het cultuurhistorisch slagenlandschap nog zichtbaar is. Het gebied maakt onderdeel uit van een participatieproces waarbij we met diverse partijen werken aan het ontwikkelen van een Hoofdplanstructuur. We verkennen met elkaar de kansen en mogelijkheden en zouden dit ook willen doen met Rijkswaterstaat. De gemeente zou samen met RWS willen bekijken hoe invulling kan worden gegeven aan de wateropgave die er voor beide partijen ligt en treedt hierover graag in contact met RWS.”

Brief raad

Naast de bestuurlijke brief heeft de raad ook een brief aan het ministerie gestuurd als reactie op het OTB. In deze brief vraagt de raad o.a.:

“In uw project meer rekening te houden met het karakter van Rijswijk door behoud van het cultuur-historisch landschap in Pasgeld, meer groen en kunstwerken die passen bij het groene karakter en de focus op economie en toegepaste innovatie van Rijswijk.”

Motie slagenlandschap

Tijdens de gemeenteraadsvergadering van 7 juli jl. is door het college van B&W de motie "Slagenlandschap Landschapsmonument" overgenomen:

- *het Rijswijkse slagenlandschap gelegen in Pasgeld een unieke historisch landschappelijke en cultuurhistorische waarde heeft,*
- *de ecologische waarde van het slagenlandschap voorziet in een veilige haven voor flora en fauna,*
- *het slagenlandschap een groene buffer vormt die momenteel aansluit op de Zwethzone, maar er nog geen onderdeel van uitmaakt,*

Met deze motie wordt gevraagd te onderzoeken of het slagenlandschap geclassificeerd kan worden als Landschapsmonument met als doel om het slagenlandschap te conserveren.

Waterberging

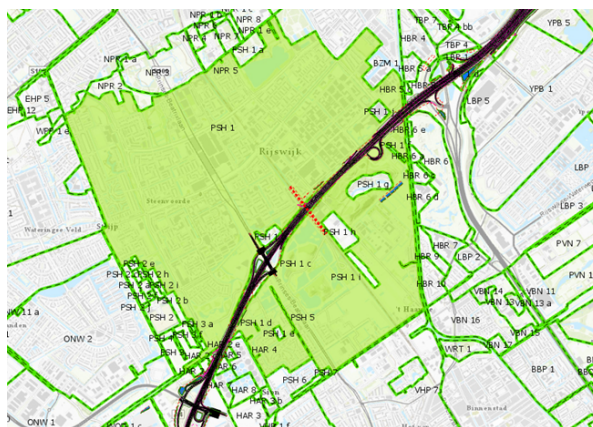
Als vervolg op de eerder genoemde brieven is in samenwerking met de RWS en het Hoogheemraadschap gezocht naar een betere, zorgvuldig landschappelijk ingepaste locatie voor de waterberging. In de zoektocht naar voldoende waterberging voor de uitbreiding van de A4 (project A4 Haaglanden-N14) zijn verschillende locaties onderzocht.

Uitgangspuntenwaterberging

Ten eerste moet de waterberging dichtbij het tracé van de A4 liggen in hetzelfde peilgebied als waar een toename van verharding is en/of water wordt gedempt. Overige uitgangspunten vanuit waterhuishouding zijn:

- De waterberging moet 5.000m² groot zijn.
- Er mag geen verslechtering van het watersysteem plaatsvinden.
- Het water moet er kunnen komen. M.a.w., de watercompensatie ligt bij voorkeur tussen de bron (toename verharding) en het gemaal. Compensatie ten noorden van de A4 ligt dus niet voor de hand.
- Het water dient onderhoudbaar te zijn.
- De compensatie dient in extra wateroppervlak (m²) te worden gerealiseerd, niet in waterberging (m³).
- Watercompensatie wordt gezocht op Rijksgrond. Indien niet mogelijk, dan op grond van andere overheden. Indien niet mogelijk, dan op particuliere grond.
- Er wordt niet gegraven in waterkeringen.
- Vanuit conditionering dient de inpassing mogelijk te zijn (raakvlak Kabels & Leidingen, vastgoed, archeologie, etc.).

Vanwege de complexiteit die de samenhang van al deze punten levert, eist het Hoogheemraadschap dat in het TB zekerheid wordt gegeven op realiseerbaarheid en dat de watercompensatie nauwkeurig wordt omschreven.

Peilvak waterberging

Onderzochte locaties

Naast de oplossing in het OTB zijn andere locaties verkend. Locaties die onderzocht zijn;

1. Twee opties nabij de afrit Plaspoelpolder (aan de zijde van het Elsenburgerbos) en de verbreding van de watergang langs diezelfde afrit. Deze locaties zijn afgefallen, omdat ze te hoog liggen voor de aanleg van water, vervuilde grond bevatten of omdat deze ten koste gaan van bomen.
2. Twee opties voor een waterberging nabij de aansluiting Beatrixlaan waaronder het BMX-terrein; vanuit hydrologisch oogpunt zijn deze oplossingen niet toereikend en er ontstaat een conflict met kabels en leidingen (hoogspanning). De afstand naar het gemaal is groot.
3. Het gebied ten noordoosten van knooppunt Plaspoelpolder in het Havenkwartier. Dit resulteert in een wateroppervlak van ca. 3.900 m². De benodigde oppervlakte wordt hier niet gehaald. Veel bomen moeten hier gekapt worden, fiets- en voetpad moeten worden aangepast. Hydrologisch gezien ligt de locatie aan de verkeerde kant van de A4.
4. In de zuidrand van het peilvak is een voorstel gedaan voor watercompensatie vanuit de werkgroep Pasgeld.
 - Voor deze locatie geldt dat sprake is van een ruimtereservering, het betreft een woningbouwontwikkeling. Deze woningbouwontwikkeling kent ook een eigen wateropgave die in het gebied moet worden opgelost. Het toewijzen van een aanvullende wateropgave aan deze locatie zou een beperkend effect hebben op de mogelijkheden om invulling te geven aan de ruimtereservering.
 - Een snelle inpassing in de plannen voor dit gebied is niet mogelijk. Het Hoogheemraadschap eist voor de aanwijzing van de waterberging in het Tracébesluit zekerheid. Een globale aanduiding of het aanwijzen van een zoeklocatie volstaat niet.
 - De watercompensatie dient dichtbij de A4 te liggen. Hier is de toename van de verharding. Deze locatie bevindt zich relatief ver van de A4 in het uiterste gedeelte van het peilvak, Hydrologisch gezien een ongunstige locatie.
 - De locatie ligt niet tussen de extra verharding (de bron) en het gemaal. Hydrologisch gezien dient de extra waterberging tussen bron en gemaal te liggen.

Alternatieve oplossing

Naast de bovengenoemde onderzochte locaties is een alternatief ontwikkeld dat een oplossing biedt voor de waterberging, recht doet aan het slagenlandschap en ecologische waarde toevoegt aan het gebied. Zodoende kan er zowel invulling worden gegeven aan de motie van de gemeenteraad als aan de benodigde watercompensatie; door het creëren van een waterbuffer krijgt het gebied een extra functie, neemt het belang toe en is het daarmee in de toekomst minder kwetsbaar. De gemeente, RWS en het Hoogheemraadschap hebben onderzocht of de wateropgave over een groter stelsel van watergangen kan worden verdeeld. De watergangen in Pasgeld kunnen aan beide zijden worden verbreed in de vorm van natuurvriendelijke oevers, volgens de richtlijnen van het Hoogheemraadschap van Delfland. De eerste berekeningen hebben aangetoond dat met een verbreding van minder dan een meter aan beide zijden de wateropgave in te passen is op het areaal Pasgeld in het slagenlandschap. Het Hoogheemraadschap heeft hiervan zelfs gesteld dat in de huidige berekening zelfs een overcompensatie zit. Een nadere verfijning van de berekening moet nog volgen.

Watercompensatie in
OTB:

5573 m²
(ca. 5*60*18)

Nieuwe locatie:
2605 meter

(700+270+210+45+85+145+165+230
+365+390)

+190 + 280 + 60 + 60 = 3195 m

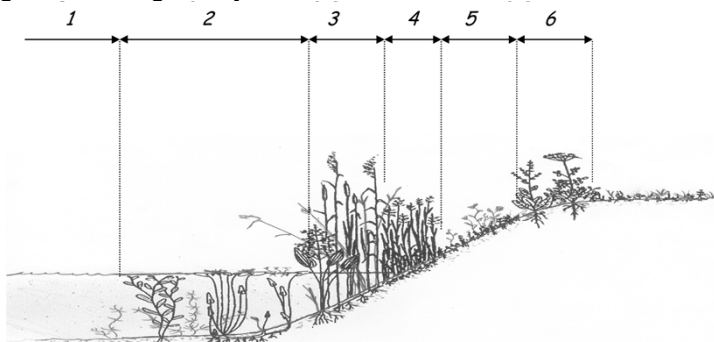
Watergangen dienen met
ca. 2,14m verbreed te
worden

(5573/2605)

5573 m / 3195 m = 1,75 m

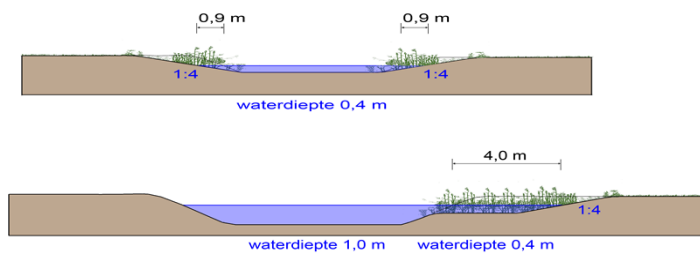
De oevers worden volgens de ontwerpprincipes van het Hoogheemraadschap natuurvriendelijk ingericht. Deze natuurvriendelijke oevers zorgen voor een subtiele overgang van gras naar water en maken het gebied ecologisch rijker en bevorderen daarmee de biodiversiteit in het gebied.

Legenda:

(1) Open water, (2) Ondergedoken en drijvende waterplantenzone, (3) Moeraszone, (4) Natte strooiselzone, (5) nat grasland, (6a) vochtig grasland en (6b) droge oeverzone¹

De sloten worden met een helling van 1:4 gegraven. De koppen van de kavels worden over een viertal meter als een plasborm ingericht. De groene inrichting wordt op die manier gehandhaafd.

De beplanting op de grens van water en land maakt het gebied ook aantrekkelijker voor bezoekers, omdat meer bloemen, planten en insecten te zien zullen zijn. Tegelijkertijd blijft bij deze oplossing de structuur van het landschap gehandhaafd en het historische slagenlandschap herkenbaar. Hiermee is ook indirect het slagenlandschap geconserveerd doordat de watercompensatie in lengte van dagen gehandhaafd dient te worden.

Referenties natuurvriendelijke oever

Terugval optie

Het besluitvormingstraject staat onder grote tijdsdruk door de planning vanuit het Ministerie. Wanneer het voorgesteld alternatief niet de oplossing is die de gemeente Rijswijk kan onderschrijven, zal de oplossing van de waterberging in het OTB (koppen van de slagen afgraven) ook de oplossing zijn in het TB. Het TB heeft de rechtskracht van een bestemmingsplan en derhalve dient de gemeente Rijswijk medewerking te verlenen aan het voorgestelde in het TB. Het project A4 is onderdeel van de "crisis en herstelwet". Dit heeft als gevolg dat overheden zoals de gemeente Rijswijk geen bezwaar kunnen aantekenen tegen het TB. Alleen in overleg kunnen overheden aanpassingen doorgevoerd krijgen.

Met het voorliggende ontstaat de mogelijkheid om de waterberging beter op te lossen, het slagenlandschap te behouden en ecologische waarde toe te voegen aan het landschap zodat ook dit gebied een "stepping stone" kan zijn in de ecologische verbinding tussen Middendelfland/Westland en Vlietlanden net zoals de fietsecoducten (van Rijnweg en Wilhelminapark) die in het kader van de A4 worden gerealiseerd.

Archeologie

In het Tracé Besluit zal opgenomen worden of archeologisch onderzoek in het gebied noodzakelijk is. Archeologisch onderzoek is echter niet onderscheidend t.o.v. de terugval optie. Ook hier dient circa 5000 m² waarschijnlijk archeologisch onderzocht te worden. Afspraken over archeologisch onderzoek worden gemaakt in de nog op te stellen bestuursovereenkomst en de uitvoeringsovereenkomst.

Invulling motie Slagenlandschap

De motie roept op de waarde van het slagenlandschap nu en in de toekomst te beschermen, middels het instrument landschapsmonument. De eerste indruk van Monumentenzorg is dat het slagenlandschap in de context van Nederland minder uniek is. Dit wil niet zeggen dat het in zijn geheel (binnen Rijswijk) niet bedreigd is. Op dit moment is het slagenlandschap 'beleidsmatig' niet beschermd. Met het inrichten van het slagenlandschap volgens de alternatieve watergangen oplossing wordt een goede stap gezet om het slagenlandschap in Pasgeld te beschermen. Het landschap wordt geconserveerd omdat de watercompensatie tot in lengte van dagen gegarandeerd moet zijn. In dit licht zal worden onderzocht of het wenselijk is nog andere instrumenten in te zetten. Ook het bestemmingsplan/omgevingsplan biedt volop ruimte/mogelijkheid om landschappen te beschermen. Voordat dit gedaan wordt, moet er eerst onderzoek naar de landschaps-, cultuurhistorische-, en natuurwaarden worden uitgevoerd.

Financiën

Het onderschrijven van de voorgestelde oplossing heeft tot gevolg dat de onderhoudskosten op jaar basis €10.000 per jaar hoger zijn dan de huidige onderhoudskosten van de sloten. Het areaal groenonderhoud zal na oplevering van het project (2027/2028) gaan komen. Ophoging van het budget onderhoud groen zal dan eventueel verhoogd moeten worden. In de op te stellen bestuursovereenkomst worden afspraken gemaakt over het gebruik van de sloten t.b.v. de waterberging en over beheer- en onderhoudskosten. De aanlegkosten komen voor rekening van het Ministerie van I&W.

Vervolg

Deskundigen van Rijkswaterstaat, het Hoogheemraadschap en de gemeente Rijswijk gaan gezamenlijk een verfijningsslag maken van de oplossing. Zoals het er nu uit ziet zit er in de oplossing een overcompensatie. Het kan dat met nadere detaillering minder verbreding van de sloten nodig is. Zo is in de berekening voor de benodigde breedte nog geen rekening gehouden met de ruimte die ontstaat door de flauwe helling. Ook ecologisch zal in overleg met de gemeente invulling gegeven worden aan de beplanting van de oevers.

Participatie

Een digitale informatieavond is gehouden op 26 oktober 2020. Uitgenodigd waren voor de avond de werkgroep Pasgeld, college- en raadsleden. Tevens was ambtelijk vertegenwoordigd Rijkswaterstaat en het Hoogheemraadschap Delfland.

Er was brede overeenstemming dat het voorgestelde alternatief beter is dan de huidige oplossing in het OTB, maar er waren veel vragen over alternatieve locaties. Een aantal leden van de raad vond dat ze wel onredelijk onder druk werden gezet door de tijdsdruk die het ministerie ons oplegt en dat er geen inzicht was in de kosten. Ook vond een aantal raadsleden dat er te weinig tijd was voor participatie en het verder onderzoeken van de optie in Pasgeld-Oost.

Door een bewoner is de suggestie gedaan om de sloot langs het TNO-terrein in de opgave van de waterberging mee te nemen. In de verfijningsslag zal deze optie nader bekeken worden.

Communicatie

Communicatie over het project A4 ligt bij het Ministerie van I&W. In overleg met hen zal bekeken worden of over de ecologische invulling van de waterberging in Pasgeld een informatieavond kan worden georganiseerd

Alternatieve oplossing waterberging, natuurvriendelijke oevers en met conservering van het slagenlandschap